

สถาบันเอเชียศึกษา
INSTITUTE OF ASIAN STUDIES
Chulalongkorn University

แนวคิดภาพยนตร์กับความมั่นคง

ดร. จุณยศ โล่ห์พัฒนานนท์

เอกสารประกอบการนำเสนองานสัมมนาวิชาการระดับชาติ เรื่อง
“ภาพยนตร์กับความมั่นคง” วันที่ 13 กันยายน 2564 เวลา 13.30–
15.30 น. ระบบชุม โดย สถาบันเอเชียศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หมายเหตุ เอกสารฉบับนี้ไม่ได้สะท้อนความเห็นของหน่วยงาน

ความมั่นคงคืออะไร?

ความมั่นคงหมายถึงภาวะปราศจากภัยคุกคาม หรือ ภาวะที่มีภัยคุกคามระดับต่ำจนแทบจะปลอดภัยกังวล ความมั่นคงแบ่งเป็น 2 ประเภท ประเภทแรกคือความมั่นคงตามนัยดั้งเดิม เรียกว่า “traditional security” อีกประเภทคือความมั่นคงใหม่ เรียกว่า “non-traditional security”

ความมั่นคงดั้งเดิมมองโลกผ่านแว่นตาความมั่นคงแห่งชาติเป็นหลัก เน้นเอกภาพของประชากรและอำนาจในการปกครองตนเอง ความมั่นคงแบบนี้ให้ความสำคัญแก่สถาบันที่รับผิดชอบการปกป้องรักษาอธิปไตยด้วยทำหน้าที่ป้องกันชาติให้พ้นจากภัยอันตราย เช่น ภัยรุกรานจากภายนอก การบ่อนทำลายจากภายใน งานก่อการร้าย การก่อวินในแบบต่างๆ อันจะส่งผลต่อความผาสุกของสังคม

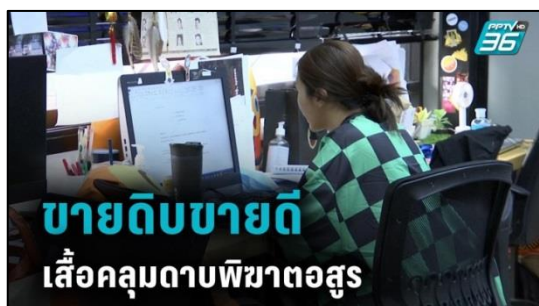
แต่ความมั่นคงใหม่มีนัยที่กว้างกว่า จึงสัมพันธ์กับสื่อภาพยนตร์มากกว่า นักวิชาการความมั่นคงมักแยกประเด็นความมั่นคงใหม่ออกเป็น 5 ด้าน ได้แก่ การทหาร เศรษฐกิจ การเมือง สิ่งแวดล้อม และสังคม ถ้าอิงเอกสารศูนย์ศึกษายุทธศาสตร์ สถาบันวิชาการป้องกันประเทศ เรื่อง *ความมั่นคงแห่งชาติ : การสร้างชาติไทยให้ยั่งยืน* โดย พันเอกหญิง เจษฎา มีบุญลือ ความมั่นคงใหม่จะรวมเรื่องการจัดการข้อมูลข่าวสาร ทรัพยากรธรรมชาติ และ วิทยาศาสตร์เข้าไปด้วย แต่ละด้านแยกย่อยลงไปได้อีกมากมาย ทั้งยังทับซ้อนกันเองในหลายโอกาส โดยเฉพาะความมั่นคงทางสังคมซึ่งสามารถแบ่งเป็นความมั่นคงทางวัฒนธรรม การศึกษา ศาสนา และอื่นๆ

ความมั่นคงเป็นคำที่ผ่านการถกเถียงมาหลายคราว สารของคำขึ้นอยู่กับมุมมองและบริบทอ้างอิง ไม่ว่าจะอย่างไร “ความมั่นคง” ก็คือความปลอดภัย การพูดถึงความมั่นคงอย่างเช่น ความมั่นคงทางสังคม จะหมายถึงความปลอดภัยของมนุษย์ ความปลอดภัยของวัฒนธรรม ความปลอดภัยของการศึกษา ความปลอดภัยของสถาบันครอบครัว ฯลฯ ดังนั้นภาพยนตร์กับความมั่นคงจึงมีความหมายเกี่ยวกับบทบาทของสื่อภาพยนตร์ในการส่งเสริมความปลอดภัยทุกด้าน นอกจากนี้ภาพยนตร์กับความมั่นคงยังหมายถึงความปลอดภัยของภาคอุตสาหกรรมเองและครอบคลุมงานภาพเคลื่อนไหวทุกประเภท เช่น ซีรีส์/ละคร ภาพยนตร์สั้น แอนิเมชัน สารคดี คลิป ฯลฯ เนื่องจากงานเหล่านี้จัดเป็นสื่อภาพเคลื่อนไหวที่ส่งผลต่อความปลอดภัยไม่ต่างกัน

ทำไมภาพยนตร์จึงสัมพันธ์กับประเด็นความมั่นคง?

เหตุที่ภาพยนตร์กลายเป็นเรื่องความมั่นคงเพราะภาพยนตร์มีอิทธิพลทางความคิดสูง หลายเรื่องสามารถโน้มน้าวให้เกิดกระแสสังคมได้ในชั่วข้ามคืน *ดาบพิฆาตอสูร* คือตัวอย่างหนึ่งที่ช่วยพิสูจน์ให้เห็นพลังของภาพยนตร์ หลังจากโรงได้ไม่นาน ความต้องการครอบครองสื่อคลุมตามแบบตัวละครใน *ดาบพิฆาตอสูร* พุ่งสูงขึ้นจนสร้างรายได้ให้แก่ผู้ค้าหลายราย แต่ละรายอาจทำยอดขายได้มาก

ถึง 2,000 ตัวต่อวัน การบริโภคกระจายเป็นวงกว้างก่อนนำไปสู่คำสั่งปกครองหลายแห่งห้ามไม่ให้เด็กนักเรียนสวมเสื้อลักษณะดังกล่าวมาโรงเรียน

ที่มา ยอดขายพุ่ง “เสื้อคลุมดาบพิฆาตอสูร”
หลังดราม่าครูห้ามสวมเข้ารร. จาก
<https://www.pptvhd36.com/news/สังคม/144257>

ที่มา ดราม่าเดือดหลังครูแชทลงกลุ่ม
ผู้ปกครอง ห้ามนร.ใส่เสื้อคลุมดาบพิฆาต
อสูร จาก <https://varietyded.com/story/8375>

อีกตัวอย่างคือ *Top Gun* ซึ่งออกฉายปี 1986 ภาพยนตร์เรื่องนี้สร้างกระแสการสวมแว่นเรย์แบนด์ทั้งในและนอกสหรัฐฯ รายงานฉบับหนึ่งเผยว่ายอดขายเรย์แบนด์ช่วงต้นทศวรรษ 1980 ไม่เป็นที่ประทับใจเนื่องจากขายได้เฉลี่ย 18,000 อันต่อปี จวบจน *Top Gun* ลงโรงฉายยอดขายจึงกระโดดไปเป็น 40,000 อันในชั่วข้ามคืน จากนั้นเพิ่มเป็นหลายล้านอันในตลาดต่างประเทศ หมู่คนดังของสหรัฐฯพากันสวมใส่เรย์แบนด์ในช่วงดังกล่าวตามกระแสนิยม ทั้งหมดเป็นผลพวงมาจากภาพตัวละครนายทหารอากาศซึ่งใช้เรย์แบนด์เสริมมาดให้แก่ตนเอง

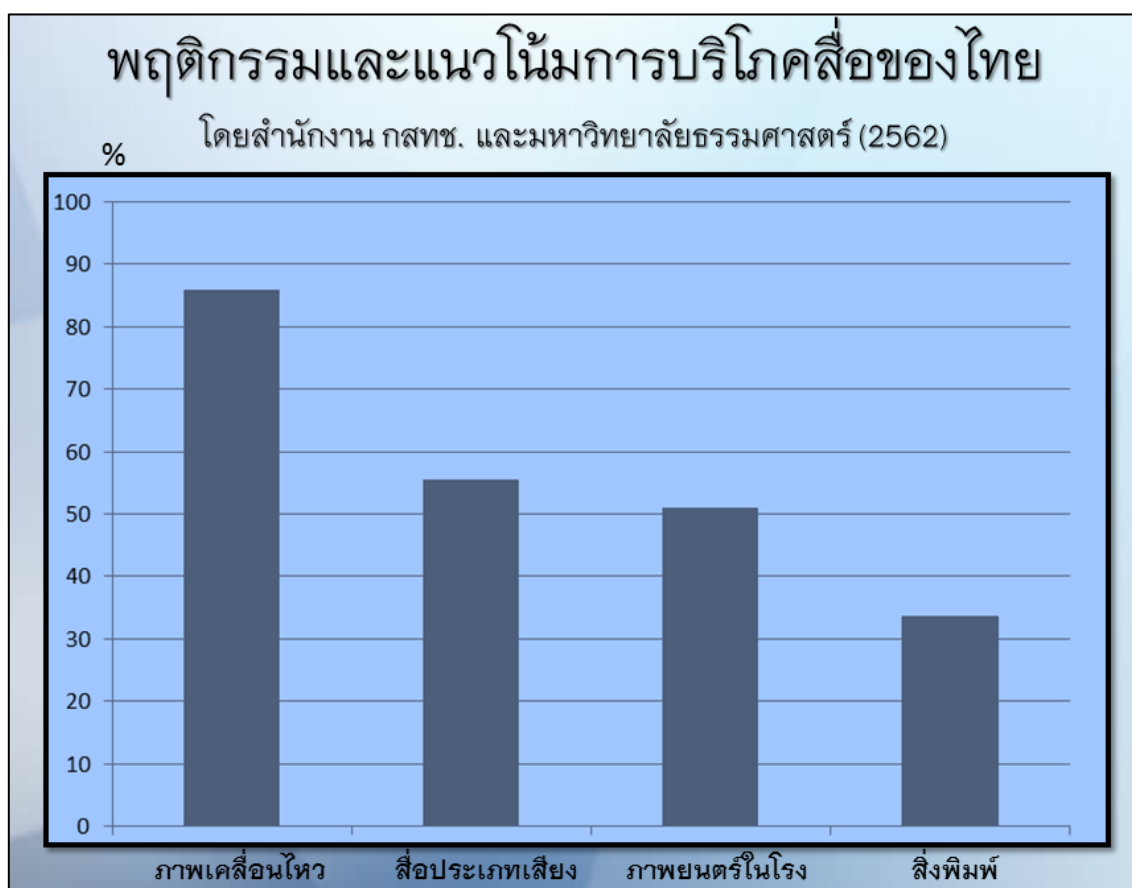

ที่มา Style in Film: Kelly McGillis in *Top Gun*. From <http://classiq.me/style-in-film-kelly-mcgillis-in-top-gun>

ข้างต้นเป็นเพียงตัวอย่างในเชิงของการสร้างกระแสแฟชั่น ภาพยนตร์อีกหลายเรื่องสามารถเร่งเร้าความรู้สึกทางสังคมไม่ต่างกัน บางเรื่องเสริมส่งเสริมธุรกิจ บางเรื่องสร้างกระแสการเมือง บางเรื่องอำนวยความสะดวกทหาร และบางเรื่องยกระดับความสัมพันธ์ภาคประชาชนซึ่งถือเป็นปัจจัยความมั่นคงทั้งสิ้น มองกันว่าหากภาพยนตร์สร้างกระแสได้ถูกทาง จะทำให้สังคมพบกับความปลอดภัยในระยะยาว

อย่างไรก็ตามภาพยนตร์ยังมีศักยภาพในการเข้าถึงประชากร เนื่องจากภาพยนตร์จัดเป็นความบันเทิงหลักในยุคที่สื่อบันเทิงได้พัฒนาเป็นปัจจัยดำรงชีพของมนุษย์

ครั้งหนึ่งสำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติร่วมกับมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ทำการสำรวจแนวโน้มการบริโภคสื่อของคนไทยจาก 10,000 ครั้วเรือน 26 จังหวัดทั่วประเทศ พบว่าคนไทยนิยมบริโภคสื่อภาพเคลื่อนไหวมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 85.9 สื่อประเภทเสียงร้อยละ 55.6 สื่อภาพยนตร์ในโรงภาพยนตร์ร้อยละ 51.5 และสื่อสิ่งพิมพ์ร้อยละ 33.7

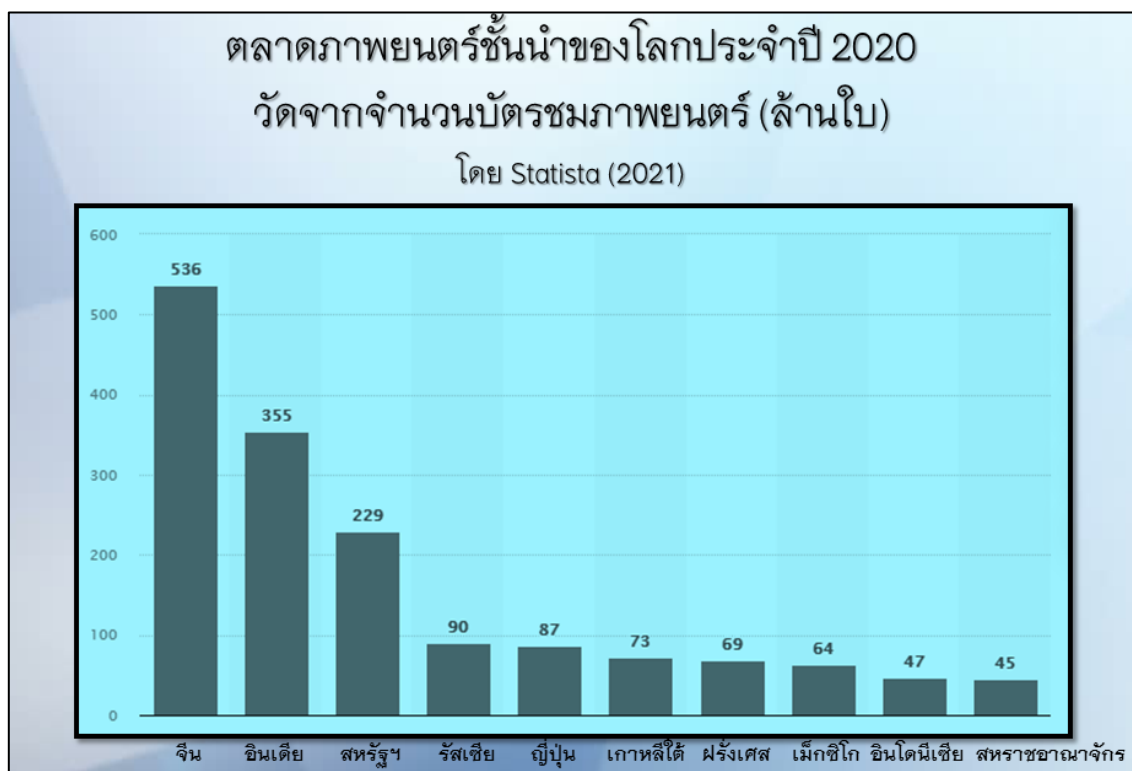

ที่มา สรุปผลการสำรวจพฤติกรรมและแนวโน้มการบริโภคสื่อ

ของไทย. จาก [https://www.buesinesstoday.co/bt-news/06/](https://www.buesinesstoday.co/bt-news/06/12/2019/15375/)

12/2019/15375/

อีกผลสำรวจจัดทำโดย Statista ชี้ให้เห็น 10 อันดับแรกของชาติที่ประสบความสำเร็จในการจำหน่ายบัตรเข้าชมภาพยนตร์ประจำปี 2020 ทั้งหมดขายได้รวมกัน 1,595 ล้านใบ เป็นการขายในภาวะที่โรงภาพยนตร์หลายแห่งปิดทำการเพราะโดนโรคระบาดคุกคาม นี่บ่งชี้ว่าความต้องการบริโภคภาพยนตร์ไม่เคยลดทอนลงไป

ที่มา Leading Film Markets Worldwide in 2020, by Number of Tickets Sold (in Millions). From <https://www.statista.com/statistics/252729/leading-film-markets-worldwide-by-number-of-tickets-sold/>

กระนั้นผู้ชมอีกส่วนเลือกบริโภคภาพยนตร์จากช่องทางสตรีมมิ่งและจำนวนผู้ชมส่วนนี้เพิ่มปริมาณขึ้นเรื่อยๆ รายงานวิเคราะห์ของ Ovum จากสหราชอาณาจักรเผยให้เห็นจำนวนผู้ชมเนื้อหาแบบสตรีมมิ่งในแต่ละปี อย่างในปี 2019 มีผู้ชมเท่ากับ 790.65 ล้านคนทั่วโลก ปี 2020 เพิ่มขึ้นเป็น 899.21 ล้านคนทั่วโลก ปริมาณที่เพิ่มขึ้นแต่ละปีทำให้คาดการณ์ว่ายอดผู้ชมอาจแตะตัวเลข 1,284.71 ล้านคนทั่วโลกในปี 2024

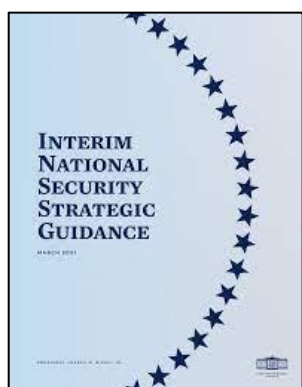
การสำรวจอีกฉบับโดย Ovum พบแนวโน้มความต้องการบริโภคผ่านระบบสตรีมมิ่งในประเทศกำลังพัฒนา ผู้บริโภคกลุ่มนี้มีทีท่าจะรับบริการจากผู้ให้บริการมากกว่าหนึ่งราย ผู้ตอบแบบสำรวจในอินเดียร้อยละ 56 ยอมรับแล้วว่าตนเองได้เลือกผู้ให้บริการตั้งแต่สองรายขึ้นไป ประเทศไทยและฟิลิปปินส์ยังคงรับบริการจากผู้ให้บริการเพียงหนึ่งรายเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 47 และ 55 ตามลำดับ

แต่กลุ่มผู้รับบริการจากผู้ให้บริการมากกว่าหนึ่งรายในทั้งสองประเทศมีจำนวนราว 1 ใน 4 ของทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 24 ซึ่งอาจเพิ่มจำนวนต่อไปเพราะความต้องการมีทิศทางขยายตัว

กล่าวได้ว่าภาพยนตร์มีคุณสมบัติในทางความมั่นคงโดยธรรมชาติ หลายเรื่องไม่เพียงโน้มน้าวผู้คน แต่ยังเข้าถึงประชากรได้ในวงกว้าง ซาติมหาอำนาจจึงไม่เคยลังเลที่จะนำภาพยนตร์มาใช้เพื่อประโยชน์ทางความมั่นคงดังปรากฏในตัวอย่างลำดับถัดไป

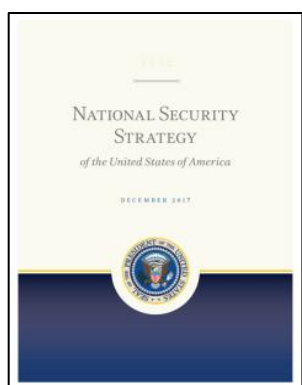
ตัวอย่างการใช้ภาพยนตร์เพื่อความมั่นคงมีอะไรบ้าง?

นับแต่ยุคหลังสงครามเย็น สหรัฐฯ อาศัยสมรรถนะของอุตสาหกรรมฮอลลีวูดขับเคลื่อนความมั่นคงทางสังคมและความมั่นคงในเชิงเครือข่ายระหว่างประเทศเสมอมา จะเข้าใจสหรัฐฯ ในมุมนี้ได้ต้องเริ่มจากแผนความมั่นคงของสหรัฐฯ ต่อไปนี้คือตัวอย่างแผนความมั่นคงเผยแพร่โดยทำเนียบขาวซึ่งเขียนภายใต้การกำกับของผู้นำ 4 รุ่น

1. Interim National Security Strategic Guidance (2021) โดย ประธานาธิบดี Joseph R. Biden, JR.

- ส่งเสริมประชาธิปไตย
- สร้างเสริมเศรษฐกิจ
- พื้นสถานะของสหรัฐฯ ในเวทีโลก
- พิทักษ์ประชาคมนานาชาติ
- ส่งออกค่านิยมอเมริกัน

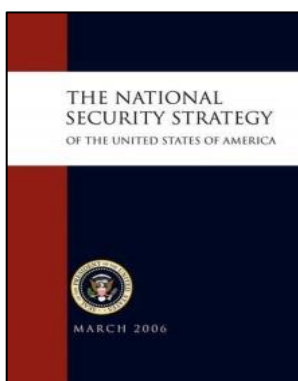
2. National Security Strategy of the United States of America (2017) โดย ประธานาธิบดี Donald J. Trump

- มุ่งเป้าผลประโยชน์สหรัฐฯ ในเวทีโลก
- พื้นอำนาจของสหรัฐฯ
- ส่งเสริมประชาธิปไตย
- รักษาบทบาทด้านสันติภาพ
- เชิดชูความยิ่งใหญ่ของสหรัฐฯ

3. National Security Strategy (2010) โดย ประธานาธิบดี Barack Obama

- ผู้นำการนำของสหรัฐฯ
- พัฒนาศักยภาพด้านสันติภาพ
- ส่งเสริมเศรษฐกิจและความมั่งคั่ง
- เผยแพร่ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน
- รักษาและแสวงหาพันธมิตร

4. National Security Strategy of the United States of America (2006) โดย ประธานาธิบดี George W. Bush

- ร่วมมือกับพันธมิตรขจัดก่อการร้าย
- แสดงบทบาทลดความขัดแย้งตามพื้นที่ต่างๆ สร้างยุคใหม่แห่งเศรษฐกิจเสรี
- สนับสนุนประชาธิปไตย
- แสวงหาโอกาสและรับความท้าทายจากโลกาภิวัตน์

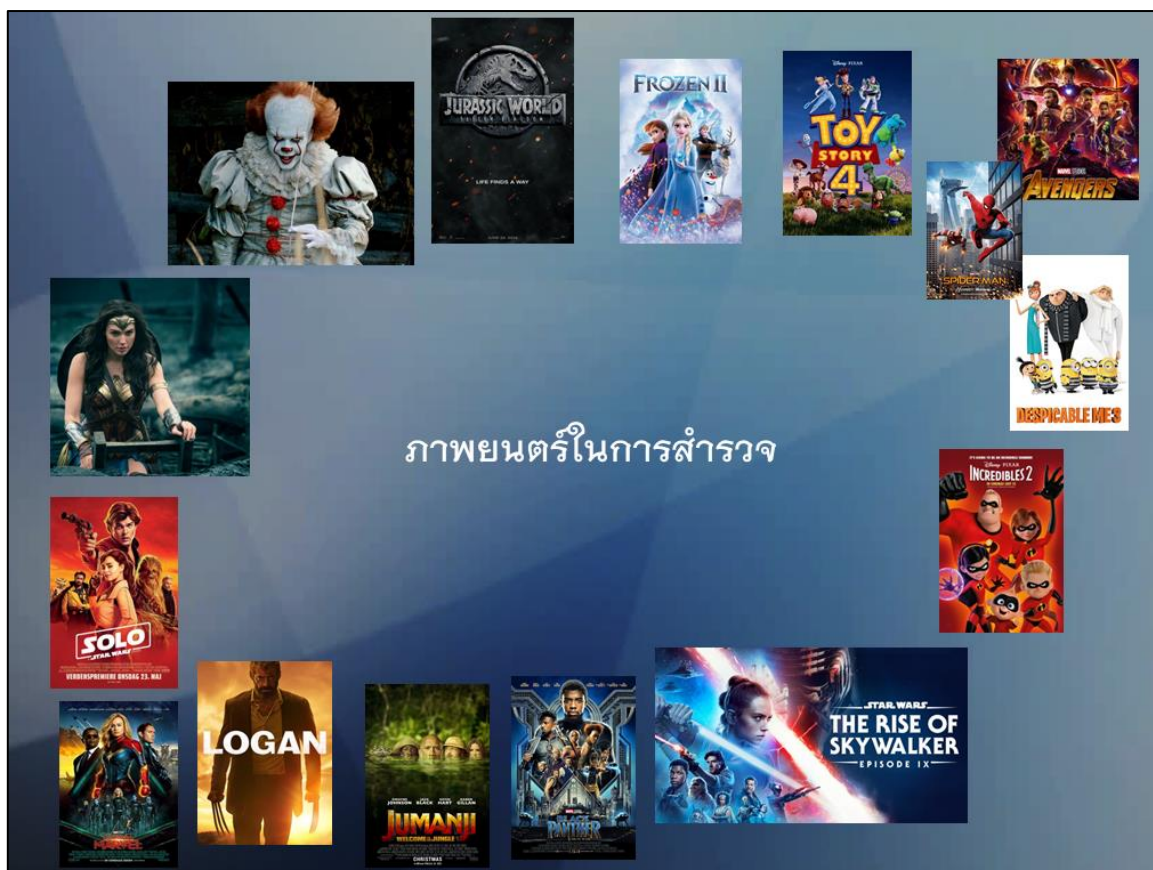
แม้แสดงรายละเอียดต่างกัน แผนความมั่นคงทุกฉบับกลับสะท้อนสาระร่วมเสมอ ได้แก่ งานส่งเสริมประชาธิปไตย การรักษาบทบาททางทหารในต่างประเทศ การกระจายลัทธิตลาดเสรี การเผยแพร่ความเป็นอเมริกัน การเพิ่มเครือข่ายระหว่างประเทศ และการสื่อสารภาพของสหรัฐฯ ในฐานะชาติชั้นนำตามแนวคิด Exceptionalism (หมายถึงอเมริกันในฐานะชนชาติพิเศษ มีความเป็นเลิศเหนือชาติอื่นๆ เช่น ความเป็นเลิศในทางความรู้ การทหาร กิจการบันเทิง ศิลปะ กีฬา ฯลฯ) ทั้งหมดนี้เพื่อให้สหรัฐฯ คงสถานะศูนย์กลางของโลกทุนนิยมอุตสาหกรรม

น่าสนใจที่งานฮอลลีวูดจำนวนไม่น้อยสื่อสารโลกทัศน์อันสอดคล้องกับความมั่นคงสหรัฐฯ งานวิจัยเรื่อง “สื่อบันเทิงกับความมั่นคงใหม่ในประเทศสหรัฐอเมริกา : มองผ่านบทบาทภาพยนตร์ฮอลลีวูด” ตีพิมพ์ในวารสาร มุมมองความมั่นคง (มิถุนายน-กันยายน 2563) ช่วยรับรองคำกล่าวนี้ เพราะงานนี้ได้สำรวจภาพยนตร์ร่วมสมัย 15 เรื่องซึ่งฉายในสหรัฐฯ ช่วงปี 2017-2019 ก่อนพบว่าภาพยนตร์ในการศึกษาทุกเรื่องมุ่งส่งผ่านความเป็นอเมริกันในแบบที่ถูกกำหนดตามคตินิยมทางความมั่นคง ความเป็นอเมริกันที่ว่า ได้แก่

1. ความเป็นนักบุกเบิก/ผจญภัย (Explorer/Adventurer) อันเป็นลักษณะภาคบังคับที่ขั้วเน้นให้ผู้ชมเห็นภาพผู้นำ เพราะความเป็นนักบุกเบิก/ผจญภัยคือคุณสมบัติของนักสู้ เมื่อสหรัฐฯ วางตัวเอง

ในตำแหน่งศูนย์กลางของโลก สหรัฐฯ ต้องมีภาพความพร้อมในการรับความท้าทายใหม่ๆ เสมอ

2. ความเป็นผู้นำประชาธิปไตย (Leading Democratic Nation) เนื่องจากสหรัฐฯ มีเป้าหมายเรื่องเครือข่ายตลาดเสรี และตลาดเสรีนั้นจะต้องเป็นไปตามกติกาสากล ถ้าชาติหุ้นส่วนไม่ได้วางตัวเองในระบบประชาธิปไตย ก็จะไม่มีการเปิดกว้างเรื่องกลไกตลาด แล้วตลาดเสรีแบบที่สหรัฐฯ คาดหวังจะไม่บรรลุผล

ที่มา ภาพนำเสนอในงานวิชาการ “ภาพยนตร์กับความมั่นคง”

โดย ธุณยศ โสฬ์พัฒนานนท์

3. ทุนนิยม/บริโภคนิยม (Capitalism/Consumerism) ด้วยเหตุว่าทุนนิยม/บริโภคนิยมคือหัวใจของตลาดเสรี การสอดแทรกภาพเหล่านี้ทำให้ผู้ชมรู้สึกว่าการบริโภคนิยมคือส่วนหนึ่งของชีวิต จนบางครั้งไม่มีการตั้งคำถามเกี่ยวกับความเหมาะสมของระบบ
4. ความล้ำหน้าทางเทคโนโลยี (Technological Advancement) เป็นหนึ่งในจุดขายหลักของงานฮอลลีวูดซึ่งโยนผู้ชมไปยังความเชื่อว่าสหรัฐฯ ครองความแกร่งด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีเสมอ บางครั้งผู้ชมอาจเชื่อว่าสหรัฐฯ เป็นหนึ่งในผู้กำหนดทิศทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีของโลก

5. ผู้พิทักษ์ตามแนวทางโลกนิยม (World Protector) อย่างที่เห็นในงานประเภท War Film, Sci-Fi, Action Hero ผู้ชมจึงมักจะเชื่อว่าเป็นสิทธิ์ของสหรัฐฯ ในการนิยามผู้ดี-ร้ายและทำการปราบปรามใครก็ตามที่สหรัฐฯ เห็นเป็นภัยคุกคาม
6. ความเท่าเทียม/เสรีภาพ (Equality/Freedom) เป็นลักษณะอันสอดคล้องกับหลักประชาธิปไตยสำหรับสหรัฐฯ ความเท่าเทียม/เสรีภาพช่วยบ่งบอกความเป็นอารยะในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม
7. ความหลากหลายทางวัฒนธรรม (Cultural Diversity) เพราะสหรัฐฯ ณ ขณะนั้นอยู่ในกระแสชาตินิยม ฮอลลีวูดมองว่าความมั่นคงที่แท้จริงมาจากสายสัมพันธ์กับประชาคมโลก ไม่ใช่ America First ภาพยนตร์จำนวนหนึ่งจึงฉายภาพของสังคมอเมริกันเป็น Melting Pot หรือ ที่หลอมรวมของคนต่างวัฒนธรรมอย่างเช่น ใน *Spider-Man: Homecoming*

งานวิจัยยังพบว่าฮอลลีวูดใช้กลวิธีนำเสนอ 3 อย่าง อย่างแรกคือการเสนอซ้ำความเป็นชาติ เพื่อให้ความเป็นชาติของสหรัฐฯ ดูเป็นเรื่องปกติ (Normalization of National Identity) เช่น เสนอซ้ำภาพของอเมริกันผู้พิทักษ์ผ่านบทบาทต่างๆ เสนอซ้ำองค์ประกอบของทุนนิยมในฉากหรือวิถีชีวิตตัวละคร เพื่อให้ผู้ชมเกิดความคุ้นเคย อย่างถัดมาว่าด้วยการเพิ่มความประทับใจลงในภาพความเป็นอเมริกัน (Impression of Being America) เช่น สร้างบทบาทของตัวละครในเอกลักษณ์ต่างๆ ให้ดูยิ่งใหญ่ สนุก น่าซาบซึ้งใจซึ่งจะทำให้ผู้ชมปลอบอดคิดและรู้สึกว้าสหรัฐฯ มีความเหนือชั้นในด้านเหล่านั้น อย่างสุดท้ายเป็นการมองข้ามลักษณะอันไม่พึงประสงค์ (Avoidance of Undesirable Nationalistic Traits) เช่น ภาพของสหรัฐฯ รุกรานคนต่างถิ่น หรือ ความลำบากของคนชั้นล่างอันเกิดจากความผิดพลาดในการจัดสรรทรัพยากร

สรุปได้ว่าภาพยนตร์สหรัฐฯ พยายามรักษา National Character โดยนิยามความเป็นอเมริกันชน ซึ่งถือเป็นหน้าที่ในทางความมั่นคงใหม่ เพราะอุปนิสัยของคนในชาติจัดเป็นองค์ประกอบเชิงนามธรรมของความมั่นคง ความตระหนักในตัวตนช่วยสร้างเอกภาพระดับสังคม แทบทุกเรื่องมุ่งปลูกเร้าให้ผู้ชมภูมิใจในสถานะของอเมริกาผ่านการนำเสนอคุณสมบัติอันโดดเด่น

ในเวลาเดียวกันภาพยนตร์ทุกเรื่องทำหน้าที่ในมุม Soft Power โดยโน้มน้าวให้ผู้ชมต่างประเทศยอมรับความเป็นอเมริกันตามแนวคิด Exceptionalism ใช้ภาพของอเมริกาผู้เอื้ออารีประสมกับผู้นำในแง่การเมือง การทหาร ความรู้ล้ำสมัย และการดำรงชีวิตในสังคมซึ่งเจือกลิ่นอายยูโทเปีย

ในส่วนของการดำเนินงาน หน่วยงานรัฐให้ความสนับสนุนทั้งในเชิงการผลิต การส่งออก รายงานปี 2017 โดย Matthew Alford เผยความสัมพันธ์ระหว่างรัฐบาลกลางสหรัฐฯ กับงานผลิตของฮอลลีวูดหลายเรื่อง กระทรวงกลาโหมสหรัฐฯ ร่วมสนับสนุนภาพยนตร์ไม่น้อยกว่า 800 เรื่องช่วงระหว่างปี 1911–2017 เช่น *Transformer*, *Iron Man*, *The Terminator* ฯลฯ ขณะที่ซีไอเอมีส่วนผลักดันภาพยนตร์รวมทั้งรายการโทรทัศน์ราว 60 เรื่องนับตั้งแต่ก่อตั้งองค์กรในปี 1947 ไม่เพียงเท่านั้นสถานทูตสหรัฐฯ ทุกแห่งมีส่วนสนับสนุนกิจการภาพยนตร์ผ่านภารกิจอย่างน้อย 4 อย่าง ได้แก่ หา

ตลาดใหม่ๆ สำหรับส่งออกภาพยนตร์ อำนวยความสะดวกเรื่องเขตการค้าเสรีเพื่อให้คู่แข่งเปิดกว้าง สำหรับนำเข้าภาพยนตร์ สอดส่องการละเมิดลิขสิทธิ์ในพื้นที่ต่างๆ และลอบบี้หรือเดินหน้าหาความร่วมมือกับชาติต่างๆ ให้ตอบรับการฉายงานภาพยนตร์

อีกกรณีตัวอย่างคือเกาหลีใต้ หากไม่นับข้อขัดแย้งกับเกาหลีเหนือ ความมั่นคงของเกาหลีใต้ขึ้นอยู่กับความแข็งแกร่งทางเศรษฐกิจและสังคม

ในเชิงเศรษฐกิจเกาหลีใต้ขยับจากชาติเกษตรกรรมในทศวรรษที่ 1960 มาเป็นชาติอุตสาหกรรม ด้วยขนาดเศรษฐกิจลำดับที่ 11 ของโลก เกาหลีใต้อาศัยการส่งออกซึ่งมีพื้นฐานมาจากการด้านสภาพแวดล้อมทางธุรกิจและนวัตกรรมการลงทุน เหตุที่เกาหลีใต้ต้องพัฒนาเศรษฐกิจแบบก้าวกระโดดมาจากสถานะในช่วงหลังสงครามเกาหลี เพราะ ณ เวลานั้นเกาหลีใต้มีสภาพไม่ต่างจากชาติที่ยากจนที่สุดในโลก สังคมส่วนใหญ่ของเกาหลีใต้จึงขาดเสถียรภาพ ขณะที่โลกรอบข้างพร้อมคุกคามได้ทุกเมื่อ โดยเฉพาะชาติคอมมิวนิสต์ซึ่งมองเกาหลีใต้เป็นตัวแทนโลกเสรี ความยากจนจึงถือเป็นภัยในด้านความมั่นคงอย่างหนึ่งของเกาหลีใต้

ที่มา ภาพนำเสนอในงานวิชาการ “ภาพยนตร์กับความมั่นคง”

โดย รุณยศ โล่ห์พัฒนานนท์

รายละเอียดเชิงความมั่นคงทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมของเกาหลีใต้สะท้อนให้เห็นในยุทธศาสตร์การพัฒนาซึ่งมุ่งความทันสมัยตามแบบญี่ปุ่นและโลกตะวันตก มีการกำหนดให้งานพัฒนาเดินหน้าในกรอบ 4S อันประกอบขึ้นมาจาก Smart (ฉลาด) Safe (ปลอดภัย) Sustainable (ยั่งยืน) และ

Strong (เข้มแข็ง) ทั้ง 4S นี้ได้แสดงผลออกมาให้เห็นผ่านจุดเด่นด้านต่างๆ ของชาวเกาหลีใต้ในปัจจุบัน ได้แก่ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ความเป็นสังคมข้อมูลข่าวสาร การมีสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน รวมทั้งขีดความสามารถทางการแข่งขัน จึงกล่าวได้ว่าความสำเร็จในทางสังคม เศรษฐกิจ อาจจะรวมไปถึงการเมืองมาจากเป้าเกี่ยวกับความทันสมัยซึ่งเกาหลีใต้ยกให้เป็นปัจจัยสำคัญสำหรับกิจการความมั่นคง ความสำเร็จเหล่านี้มีความเด่นชัดที่สุดในช่วงเวลาปัจจุบัน

ดังนั้นภาพยนตร์ของเกาหลีใต้จำนวนมากพยายามสร้างคุณภาพการด้วยการผูกภาพของประชากรกับความทันสมัยในงานทุกประเภทไม่ว่าในกระทั้งงานย้อนยุค เป็นความทันสมัยในเชิงความคิด และการกระทำ *Along with the Gods: The Two Worlds* พูดถึงการทดสอบความดีของวิญญาณตนหนึ่ง ซึ่งคัดเลือกโดยสามยมทูต ระหว่างการทดสอบเกิดอุปสรรคมากมายทำให้คณะยมทูตต้องร่วมมือกันแก้ไข ความน่าสนใจของเรื่องอยู่ที่การนำเสนอวิถีปฏิบัติของโลกวิญญาณ แทนที่จะว่าด้วยอิทธิฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ส่วนมากเป็นการโต้เถียงด้วยเหตุผลและกฎข้อบังคับระหว่างผู้นำยมทูตกับมัจจุราชในด้านต่างๆ การโต้เถียงจำลองแนวทางการใช้เหตุผลในโลกแห่งความเป็นจริง มีการสร้างข้อโต้แย้งจากข้อมูลหลักฐาน บางครั้งผู้นำยมทูตสืบสวนสอบสวนปมหลังของวิญญาณดังกล่าวโดยใช้หลักนิติวิทยาศาสตร์ ความหาที่มาที่ไป

ภาพยนตร์เกาหลีใต้เลือกผูกภาพของเกาหลีใต้กับความทันสมัยในงานทุกประเภทไม่ว่าในกระทั้งงานย้อนยุคอิงแนวคิด 4S = Smart, Strong, Safe และ Sustainable

เสรีภาพ วิทยาการ ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน
เศรษฐกิจเสรี ความเท่าเทียม ฯลฯ คือแก่นการนำเสนอในงานภาพยนตร์แทบทุกเรื่อง เพราะมันคือองค์ประกอบแห่งยุคสมัยที่ชาวเกาหลีใต้มุ่งหวังจะตามให้ทัน

ที่มา ภาพนำเสนอในงานวิชาการ “ภาพยนตร์กับความมั่นคง”

โดย ฐณยศ โล่ห์พัฒนานนท์

อีกหลายตัวอย่างทำหน้าที่ในทำนองเดียวกัน *Red Shoes and the Seven Dwarfs* สอนเรื่องการมองเห็นแท้ของบุคคลโดยไม่เหยียดรูปร่าง *The Thieves* สอนประเด็นทักษะความสามารถ การรู้จักใช้ความแพรวพราวบวกสติปัญญาภายใต้ภาวะกดดัน หรือ *Hansel and Gretel* นำเสนอให้ผู้ชมเข้าใจความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ แต่ทุกเรื่องเน้นความทรหดอดทน การมองโลกอย่างชาญฉลาด ภาพยนตร์แทบทั้งหมดรวมไปถึงซีรีส์เกาหลีได้จึงสัมพันธ์กับแนวคิด 4S โดยเฉพาะด้าน Smart และ Strong อย่างแยกกันไม่ออก เพราะมันคือพื้นฐานการสร้างประชากรให้สอดคล้องกับเป้าความทันสมัย หากโลกยุคสมัยใหม่ครอบคลุมประเด็นเสรีภาพ วิทยาการ ประชาธิปไตย สิทธิมนุษยชน เศรษฐกิจตลาดเสรี ความเท่าเทียม ฯลฯ งานภาพยนตร์ของเกาหลีใต้จะต้องโน้มน้าวผู้ชมให้ยึดมั่นในประเด็นเหล่านี้พร้อมกับปฏิตามความเชื่อตามขนบเดิมๆ

จึงกล่าวได้ว่าโลกเป็นอย่างไร เกาหลีใต้ต้องเป็นเช่นนั้น สื่อภาพยนตร์ต้องทำให้เกาหลีใต้มีความสามารถในการแข่งขันและพัฒนาตามวาระของชาติ ผลงานจำนวนมากจึงมีทิศทางสอดคล้องกับแนวทางความมั่นคงของชาติในลักษณะของการสร้าง National Character

อย่างไรก็ดีบทบาทหน้าที่แบบ Soft Power ของภาพยนตร์เกาหลีใต้เด่นชัดไม่ผิดไปจากฮอลลีวูด ภาพยนตร์เกาหลีใต้โดยเฉพาะงานซีรีส์ทำหน้าที่สานสัมพันธ์ภาคประชาชนซึ่งสร้างพื้นที่ให้แก่เกาหลีใต้ในเวทีนานาชาติ ทั้งยังช่วยยกระดับอำนาจต่อรองและอำนาวยุทธการ

การยอมรับจากนานาชาติคือสิ่งสำคัญสำหรับเกาหลีใต้ในการไปสู่เป้าความมั่นคงระยะยาว เพราะเกาหลีใต้ติดกับดักความทรงจำเชิงลบมานานจากข่าวสารความรุนแรงในช่วงรัฐบาลเผด็จการ บวกความไม่โปร่งใสในรายการกีฬาสำคัญอย่างเอเชียนเกมส์ 1986 โอลิมปิก 1988 และฟุตบอลโลก 2002 ปกติแล้วความมั่นคงเชิงรูปธรรมจะขาดความสมบูรณ์ถ้าองค์ประกอบของชาติต่อไปนี้บกพร่อง ได้แก่ เขตแดน ประชากร รัฐบาล อำนาจอธิปไตย และการรับรองโดยสังคมนานาชาติ ตั้งแต่ทศวรรษ 1980 เป็นต้นมา เกาหลีใต้สมบูรณ์พร้อมทุกอย่างยกเว้นองค์ประกอบสุดท้าย งานภาพยนตร์หลายประเภทของเกาหลีใต้จึงต้องทำหน้าที่ทางการทูต ช่วยเร่งเร้าการยอมรับจากผู้ชมต่างวัฒนธรรมเพื่อให้เกาหลีใต้คงสถานะของชาติชั้นนำในสายตาคนทั่วไป แล้วเกาหลีใต้ก็ได้ผลลัพธ์ตามต้องการ

อีกกรณีศึกษาที่น่าสนใจไม่แพ้สหรัฐฯ และเกาหลีใต้คือญี่ปุ่น เพราะว่าด้วยความมั่นคงเชิงเศรษฐกิจและความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ มากกว่านั้นความสำเร็จของญี่ปุ่นไม่ใช่ความตั้งใจภาครัฐ แต่คืออุบัติเหตุจากภาคการสร้างสรรคโดยเฉพาะผู้สร้างสรรค์สื่อสำหรับเด็กและเยาวชน

ต้นทศวรรษ 1970 กระแสเกลียดชังญี่ปุ่นกระจายไปทั่วสารทิศ ณ เวลานั้นญี่ปุ่นกำลังประสบกับความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ นักธุรกิจญี่ปุ่นสามารถส่งออกสินค้าไปทั่วทุกมุมโลก แต่ความสำเร็จดังกล่าวกลับแลกมาด้วยความกังวลของชาติคู่ค้าจนพัฒนาไปเป็นแนวร่วมต่อต้านสินค้าญี่ปุ่น ปี 1972 ชีรุทธ บุญมีนำร่องการเขาสินค้าญี่ปุ่นในประเทศไทยก่อนกระแสนิยมการนักเรียนนักศึกษา มีการประท้วงญี่ปุ่นในพื้นที่สถานศึกษาและสาธารณะ หลายคนประณามญี่ปุ่นเป็นสัตว์เศรษฐกิจ ผู้

ประท้วงเห็นว่าญี่ปุ่นมุ่งสู่ความมั่นคงจากคนไทยด้วยการทำลายตลาดสินค้าไทยแล้วยึดเยียดตราญี่ปุ่นแทน

ปฏิริยาลักษณะนี้ทำให้รัฐบาลญี่ปุ่นฉกคิด คนทำงานภาครัฐจึงร่วมกับเอกชนวางแผนปรับภาพลักษณ์ขนานใหญ่ โปรแกรมความสัมพันธ์เกิดขึ้นมากมายเพื่อบรรเทาอคติในบรรดาผู้ต่อต้าน เอกสารหลักฐานหลายฉบับบ่งชี้ว่าญี่ปุ่นพยายามวางตัวเป็นผู้นำเศรษฐกิจที่น่าเชื่อถือและกระตุ้นให้ประเทศอย่างไทยรู้สึกสะดวกใจที่จะต้องพึ่งพิง มีความพยายามส่งมอบทุนสนับสนุนการเรียนรู้ญี่ปุ่น เรียกว่า “ญี่ปุ่นศึกษา” มุ่งสร้างความเข้าใจญี่ปุ่นผ่านหลักสูตรภาษาและวัฒนธรรม มีการส่งเสริมโปรแกรมแลกเปลี่ยนบุคลากร ให้ช่วยเหลือทางการเงิน หรือเสนอกิจกรรมร่วมของสองชาติด้วยหวังจะเห็นความสัมพันธ์อันมั่นคง

ที่มา ญี่ปุ่นบุกไทยถูกเรียก ‘สัตว์เศรษฐกิจ’ แล้วจีนละ จาก

http://www.area.co.th/thai/area_announce/area_press.php?strquey=press_announcement3372.htm

ความน่าสนใจอยู่ที่การยอมรับญี่ปุ่นก่อตัวเรื่อยมา แต่ไม่มีที่ท่าว่าจะตัดเทียมการยอมรับ ตะวันตกจนกระทั่งเกิดปรากฏการณ์ญี่ปุ่นนิยมในช่วงปลาย 1990 ปรากฏการณ์นี้สังเกตได้จากความต้องการบริโภคสินค้าวัฒนธรรมอย่างเช่นอาหารญี่ปุ่นก่อนขยายตัวไปสู่สินค้าวัฒนธรรมอื่นๆ งานวิจัยเรื่อง “The Role of Entertainment Media in Promoting Culture: the Case of Japanese Cartoons and Superhero TV Series in the 80s–90s Thai Society” อธิบายความเป็นไปในเวลานั้นว่าการตอบรับญี่ปุ่นเห็นชัดจากกรณีความนิยมร้านอาหารญี่ปุ่น เช่น ฟุจิ จากเดิมที่คนไทยสร้างระยะกับการบริโภคปลาดิบรวมทั้งอาหารรสชาติญี่ปุ่นแท้ กลายเป็นว่าทุกคนยอมรับความดั้งเดิมของอาหารได้มากขึ้น เครื่องใช้ญี่ปุ่นศึกษาก็แข็งแกร่งขึ้นพร้อมการตอบรับวัฒนธรรมสมัยนิยมญี่ปุ่นอย่างเพลง ละคร แฟชั่น รวมไปถึงกลุ่มแฟนคลับวงดนตรีซึ่งก่อตัวตามกระแสบริโภค

หากสืบสาวราวเรื่อง จะพบว่าจริงๆ แล้วความเปลี่ยนแปลงข้างต้นเป็นผลมาจากกลุ่มคนผู้มีความทะนุถนอมทางสังคมเศรษฐกิจของไทย แทบทุกคนเปิดรับความเป็นญี่ปุ่นในทุกมิติก่อนส่งต่อความรู้สึกญี่ปุ่นนิยมไปยังคนรอบข้าง ช่วงปลายทศวรรษ 1970 คนกลุ่มนี้ยังเป็นเพียงเยาวชนผู้ไร้บทบาท ทว่าถูกเลี้ยงดูมาด้วยความบันเทิงในแบบภาพยนตร์การ์ตูนและซีรีส์ฮีโร่สัญชาติญี่ปุ่น ประเทศไทยนำเข้างานการ์ตูนและซีรีส์ฮีโร่หลายเรื่องโดยที่รัฐบาลญี่ปุ่นไม่ได้เข้ามาข้องเกี่ยว ทุกอย่างเพียงเป็นไปตามกลไกตลาด คนสร้างสรรค์ผลิตชิ้นงานได้มาก ทั้งยังเต็มไปด้วยคุณภาพความสนุก ขณะที่ชาติอื่นไม่ใส่ใจกับพัฒนาการด้านอุตสาหกรรมบันเทิงสำหรับเด็กและเยาวชนในระดับเดียวกับญี่ปุ่น ตลาดอย่างไทยจึงเลือกนำเข้าเรื่อยมา

ที่มา อันดับอะนิเมะยุค 80's–90's ที่อยากให้มีเมคอีกครั้ง by

Yahoo Japan จาก <https://pantip.com/topic/34347968>

งานการทุนและซีรีส์วีรญี่ปุ่นสอดแทรกลักษณะทางวัฒนธรรมของญี่ปุ่นลงไปในวิถีตัวละคร เสมอไม่ว่าจะเป็นภาษา เครื่องแต่งกาย ความเชื่อ อาหาร ประเพณีปฏิบัติ สถาปัตยกรรม และอะไรอีกมากมาย ผู้ชมจึงเกิดความคุ้นชินมากกว่าจะตั้งข้อรังเกียจ เมื่อเยาวชนไทยถูกปลูกฝังความเป็นญี่ปุ่นอย่างต่อเนื่อง ความเป็นญี่ปุ่นในเยาวชนไทยก็เพิ่มพูนตามกาลเวลาจนเยาวชนเหล่านี้เติบโตไปทำหน้าที่ขับเคลื่อนสังคม นั่นทำให้ญี่ปุ่นนิยมตั้งมั่นในสังคมไทยได้สำเร็จและช่วยรับรองว่าไทยจะเป็นฐานการผลิตสินค้าให้ญี่ปุ่นโดยไม่มีกระแสความชังมาก่อกวนอย่างในยุคประวัตร

ทุกวันนี้ญี่ปุ่นคือประเทศที่มีสายสัมพันธ์ทางธุรกิจกับไทยระดับเหนียวแน่น จากยอดการยื่นขอส่งเสริมการลงทุนต่อคณะกรรมการส่งเสริมการลงทุนแห่งประเทศไทย (BOI) ในปี 2007 ประเทศญี่ปุ่นครองอันดับ 1 คิดเป็นร้อยละ 29 ของยอดการลงทุนจากต่างประเทศทั้งหมด รองลงมาคือสหรัฐอเมริกา (ร้อยละ 20) สิงคโปร์ (ร้อยละ 20) เนเธอร์แลนด์ (ร้อยละ 18) ต่อมาจีนได้พยายามชิงพื้นที่การลงทุนจากญี่ปุ่นจนกลายเป็นการแข่งขันระหว่างสองชาติ แต่เมื่อคูสติดิปี 2020 ญี่ปุ่นตัดสินใจลงทุนมากถึง 7.59 หมื่นล้านบาท คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 36 ส่งผลให้ประเทศญี่ปุ่นกลับมาเป็นผู้ลงทุนในประเทศไทยสูงสุดอีกครั้งโดยทางไทยให้การตอบรับเป็นอย่างดี ขณะที่บริษัทจากจีนยื่นคำขอรับการส่งเสริมต่อ BOI อันดับ 2 โดยมีคำขอ 3.14 หมื่นล้านบาท บริษัทจากสหรัฐอเมริกาย้ายไปอยู่ลำดับที่ 3 ด้วยเงินลงทุนมูลค่า 2.45 หมื่นล้านบาท ในสายตาญี่ปุ่นไทยเป็นทั้งฐานการผลิตและพื้นที่ทางเศรษฐกิจที่จะเชื่อมต่อไปยังหลายชาติรอบข้าง การสูญเสียไทยให้แก่คู่แข่งรายอื่นจะทำให้ญี่ปุ่นเสียหายหนัก แต่หากไม่มีพื้นฐานความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมมาแต่เดิม อิทธิพลญี่ปุ่นในไทยอาจไม่เข้มแข็งอย่างที่เห็น ความสัมพันธ์ดังกล่าวได้มาด้วยคุณูปการจากสื่อภาพเคลื่อนไหวสำหรับเยาวชน

ภาพยนตร์มีความสำคัญในทางความมั่นคงอย่างไร?

เมื่อดูจากกรณีต่างๆ จะพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาพยนตร์กับความมั่นคงสามารถสรุปออกมาเป็นรายประเด็นได้มากมาย ต่อไปนี้คือตัวอย่างคำอธิบายว่าภาพยนตร์สามารถเสริมสร้างความมั่นคงได้อย่างไร

1. ภาพยนตร์ช่วยสื่อสารวัฒนธรรมและเสริมสร้างวัฒนธรรมสัมพันธ์กับนานาชาติ ถ้ามองในมุมความมั่นคง ภาพยนตร์คือสะพานสู่พันธมิตรภาคประชาชน
2. ภาพยนตร์ช่วยสร้างความผูกพันระหว่างประชากรกับความเป็นชาติผ่านภาพประวัติศาสตร์ ภาพทางสังคม/วัฒนธรรม หรือ ช่วยลดทอนการครอบงำทางวัฒนธรรมที่มากับวัฒนธรรมสมัยนิยมจากภายนอก (เป็นการสร้างสมดุลทางความรู้สึก ไม่ได้หมายถึงการต่อต้านวัฒนธรรมต่างชาติ)

3. ภาพยนตร์ช่วยส่งเสริมลักษณะทางประชากรด้วยการให้แรงบันดาลใจผู้ชมในเรื่องต่างๆ และตอกย้ำภาพประชากรในอุดมคติตามแนวคิด National Character
4. ภาพยนตร์ช่วยสร้างจิตสำนึกทางการพัฒนาผ่านเรื่องราวที่สอดคล้องกับแนวทางพัฒนาในแต่ละยุค
5. ภาพยนตร์ช่วยนิยามความเป็นชาติ หรือ กระทั่งนิยามความเป็นมิตรและศัตรู ครึ่งหนึ่ง ภาพยนตร์ฮอลลีวูดกำหนดให้ตัวร้ายมาจากโลกคอมมิวนิสต์เพราะเวลานั้นสหรัฐฯ อยู่ในวังวนสงครามเย็น แต่เมื่อสหรัฐฯ ช้องเกี่ยวกับภัยก่อการร้าย ภาพยนตร์หลายเรื่องใช้แก่นก่อการร้ายเป็นหลัก
6. ภาพยนตร์ช่วยต่อยอดเศรษฐกิจดั่งกรณีของเกาหลีใต้และญี่ปุ่น
7. ภาพยนตร์ช่วยสร้างความตื่นตัวทางความรู้ ทำให้ผู้ชมรู้จักโลกที่กว้างใหญ่ขึ้น

แต่ถ้าวรรายอดคำอธิบายเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างภาพยนตร์กับความมั่นคง จะพบว่าภาพยนตร์มีความสำคัญต่อกิจการความมั่นคง 3 ประการ ได้แก่

1. ภาพยนตร์เป็นตั้งปากรทางวัฒนธรรม ช่วยรักษาความตระหนักรู้ในตัวตนของผู้ชม ประเทศเช่นจีนและเกาหลีใต้จึงพยายามออกกระเปียบคุ้มครองกิจการภาพยนตร์และวีดิทัศน์เสมอเพื่อให้ภาพยนตร์ในชาติได้ทำหน้าที่ดังกล่าว
2. ภาพยนตร์คือเครื่องมือเจริญความสัมพันธ์ระหว่างคนต่างวัฒนธรรมดังปรากฏในหลักการของ Soft Power และช่วยสร้างโอกาสทางการค้า การลงทุน การศึกษา รวมทั้งกิจกรรมต่างๆ ภาคประชาชน
3. ภาพยนตร์ทำหน้าที่ประหนึ่งผู้ช่วยในการสร้างวาระทางวัฒนธรรม การเมือง และเศรษฐกิจ ช่วยหลอมรวมผู้ชมในยามที่ต้องขับเคลื่อนสังคมไปยังทางใดทางหนึ่ง

ณ จุดนี้ควรสรุปได้ว่าภาพยนตร์มีบทบาททางความมั่นคงสูง และเหตุผลทางความมั่นคงควรพัฒนาไปเป็นแรงผลักดันให้เกิดความสนับสุนน สานความร่วมมือ รวมไปถึงพัฒนาทักษะความรู้ด้านภาพยนตร์ให้พร้อมสำหรับการใช้ประโยชน์ของทุกคน

อนาคตของภาพยนตร์ไทยควรจะเป็นเช่นใด?

เมื่อมองต่อไปในอนาคต โลกจะไม่เหมือนเดิมเพราะการเปลี่ยนแปลงของระบบต่างๆ บวกการสับไฟทางการเมืองระหว่างประเทศ จะพยากรณ์ทิศทางของไทยได้ จะต้องพิจารณาหาความเสี่ยงและโอกาส กล่าวคือ ไทยมีความเสี่ยงอะไรที่ทุกฝ่ายต้องร่วมกันป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบ และโลกยุคหน้าแฝงโอกาสอะไรสำหรับผลประโยชน์ของไทย

บทสัมภาษณ์เรื่อง New World Landscape โดยผู้ว่าการธนาคารแห่งประเทศไทยเผยว่าคนไทยควรสนใจอย่างน้อยที่สุดสามสิ่ง ประกอบไปด้วย Big Data และเทคโนโลยีแห่งอนาคต การพัฒนาตาม

หลัก SDGs (Sustainable Development Goals) และความร่วมมือกับหลายชั่วอำนาจ ประเด็นเหล่านี้ถือเป็นทั้งโอกาสและความเสี่ยงของไทย แต่ถ้ามองให้ละเอียดขึ้น จะพบเรื่องการตลาดใหม่สำหรับสินค้า/บริการไทยเพื่อความมั่นคงด้านรายได้ เรื่องความมั่นคงทางอาหารในยุคที่หลายประเทศเริ่มนวัตกรรมด้านสิ่งเพาะปลูกหรือเพาะเลี้ยง เรื่องการรักษาสุขภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อวิถีชีวิตในระยะยาว เรื่องการเปลี่ยนแปลงของสภาพอากาศที่อาจจะบั่นทอนความเป็นอยู่ เรื่องการเปลี่ยนผ่านของวิทยาการไปสู่ระบบใหม่ๆ เช่น สกุลเงินดิจิทัล การแพทย์แนวใหม่ การคมนาคมด้วยพาหนะไฟฟ้า ฯลฯ ทั้งหมดนี้คือโลกาภิวัตน์ใหม่ ไทยจะตกอยู่ในกระแสความเชื่อมโยงซึ่งหลายสิ่งหลายอย่างไม่เหมือนเดิม นั่นทำให้การปรับตัวเป็นสิ่งสำคัญ และสื่อกลุ่มภาพยนตร์ควรช่วยหนุนนำวาระสำหรับปรับตัว

แต่ถ้ามองในมุมโอกาส อย่างหนึ่งซึ่งไม่ควรละเลยคือข้อเท็จจริงเกี่ยวกับความนิยมเอเชีย บทความ “Asian Pop Culture Adds Color to the Western Palette” ใน *Daily Sundial* บอกว่าวัฒนธรรมสมัยนิยมของเอเชียกำลังสร้างสีสันให้แก่โลกบันเทิงตะวันตก ในเวลาเดียวกันชาวเอเชียจำนวนมากคลั่งไคล้คอนเทนต์ท้องถิ่นอย่างที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน ไม่ว่าจะเป็นคอนเทนต์จากเกาหลีใต้ จีน หรือญี่ปุ่น กรณีล่าสุดคืออินเดียซึ่งผลิตภาพยนตร์ด้วยเนื้อหาสากลจนเป็นที่จับใจผู้ชมต่างประเทศ อาจต้องตั้งคำถามว่าไทยจะหาพื้นที่ในกระแสเอเชียนิยมได้อย่างไรและควรเป็นการนำเสนอแนวใดที่จะทำให้ไทยได้ประโยชน์แก่ชาติสูงสุด

แต่อย่างน้อยไทยได้ครองความนิยมมาบ้างแล้ว เห็นได้จากกรณี *องค์บาก* ชัยชนะในเกมกีฬาใหญ่ๆ การมีอยู่ของตัวละครไทยในงานบันเทิงตะวันตก ฯลฯ ล่าสุดนักร้องหญิงไทยนาม “ลิซ่า” เปิดตัวอัลบั้มเดี่ยวจนเป็นที่ฮือฮาไปทั่วโลก ช่วงหนึ่งของการแสดงในมิวสิกวิดีโอ ลิซ่าสวมใส่ชุดไทยโบราณ กระแสดูไทยจึงกลับมาอยู่ในความสนใจอีกครั้ง ทุนเหล่านี้ต่างช่วยกรุยทางให้ไทยมีตัวตนในโลกสากลควบคู่กับเรียกความสนใจจากคนไทยด้วยกันเอง การตอกย้ำไทยนิยมด้วยงานภาพยนตร์อันเหมาะสมจะนำไปสู่ผลประโยชน์ในเชิงความมั่นคงภายในและความสัมพันธ์ข้ามพรมแดน

ก้าวต่อไปของการใช้ภาพยนตร์เพื่อความมั่นคงควรเป็นอย่างไร?

มุมมองส่วนใหญ่ยังจำกัดด้วยเรื่องการใช้ภาพยนตร์ส่งเสริมเศรษฐกิจและวัฒนธรรม ทำให้คุณภาพด้านความมั่นคงถูกละเลย จริงๆ แล้วการส่งเสริมดังกล่าวก็คืองานความมั่นคงอย่างหนึ่ง เพราะว่าด้วยความปลอดภัยทางเศรษฐกิจและวัฒนธรรม เพียงแต่ความรู้สึกเกี่ยวกับความมั่นคงยังไม่ชัดเจน ดังนั้นก้าวต่อไปควรเริ่มจากความตื่นตัวของทุกภาคส่วนในเรื่องความมั่นคงโดยให้ครอบคลุมส่วนสนับสนุน ส่วนผลิต ส่วนการเรียนการสอน ส่วนการลงทุน ส่วนการเผยแพร่ ส่วนงานอนุรักษ์ ซึ่งจะทำให้ทุกฝ่ายถือปึกเดียวกัน แล้วจึงดำเนินการขึ้นพื้นฐานตามข้อเสนอต่อไปนี้

1. ศึกษาเพิ่มเติมเพื่อให้ตกผลึกเรื่องการใช้ประโยชน์ในมิติความมั่นคง เนื่องจากภาพยนตร์กับความมั่นคงยังเป็นแนวคิดใหม่สำหรับสังคมไทย

2. สร้างวาระภาพยนตร์เพื่อความมั่นคงซึ่งจะเพิ่มพลังความร่วมมือข้ามภาคส่วนและเร่งความพร้อมในหมู่ผู้ผลิต/นักวิชาการ ต่อไปภาพยนตร์จะไม่ใช้เพียงศิลปะบันเทิง แต่มีบทบาทต่อชาติโดยรวม นักสร้างสรรค์จะต้องบูรณาการความรู้เชิงบริบทด้วยภาพยนตร์ไม่ใช่จินตนาการส่วนบุคคล นักวิชาการเองจะต้องค้นคว้าเพื่อเสริมการสร้างสรรค์ให้ตรงเป้าหมาย
3. ผลักดันให้บรรจุสื่อภาพยนตร์และวิดิทัศน์เป็นส่วนหนึ่งในนโยบายความมั่นคงของชาติ เพราะแผนฉบับปัจจุบันมีนโยบาย 16 ข้อแต่ไม่มีข้อใดพูดถึงความจำเป็นที่จะต้องใช้สื่อภาพยนตร์ฯ ในมิติความมั่นคง

นโยบายความมั่นคงที่เป็นแก่นหลักของชาติ

1. เสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมี พระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
2. สร้างความเป็นธรรม ความปรองดอง และความสมานฉันท์ในชาติ
3. ป้องกันและแก้ไขการก่อความไม่สงบในจังหวัดชายแดนภาคใต้

นโยบายความมั่นคงทั่วไป

4. จัดระบบการบริหารจัดการชายแดนเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหายามพรมแดน	10. เสริมสร้างความมั่นคงทางเทคโนโลยีสารสนเทศและไซเบอร์
5. สร้างเสริมศักยภาพการป้องกันและแก้ไขปัญหายุทธศาสตร์ข้ามชาติ	11. รักษาความมั่นคงของฐานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม
6. ปกป้อง รักษาผลประโยชน์แห่งชาติทางทะเล	12. เสริมสร้างความมั่นคงทางพลังงานและอาหาร
7. จัดระบบ ป้องกัน และแก้ไขปัญหาคูหาผู้หลบหนีเข้าเมือง	13. พัฒนาระบบการเตรียมพร้อมแห่งชาติเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
8. เสริมสร้างความเข้มแข็งและภูมิคุ้มกันความมั่นคงภายใน	14. เสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพการป้องกันประเทศ
9. เสริมสร้างความมั่นคงของชาติจากภัยการทุจริตคอร์รัปชัน	15. พัฒนาระบบงานข่าวกรองให้มีประสิทธิภาพ
	16. เสริมสร้างดุลยภาพในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ

ที่มา ภาพนำเสนอในงานวิชาการ “ภาพยนตร์กับความมั่นคง”

โดย ฐณยศ โล่ห์พัฒนานนท์

กล่าวโดยสรุป การพูดถึงภาพยนตร์กับความมั่นคงมีวัตถุประสงค์เพื่อจุดประกายความคิดเกี่ยวกับการใช้งานภาพยนตร์สำหรับโลกยุคถัดไป โลกจะเต็มไปด้วยคลื่นความเปลี่ยนแปลง ผู้คนจะเห็นการบุกทางวัฒนธรรมจากผู้เล่นรายใหม่ทั้งในโลกตะวันตกและตะวันออก ภัยใหม่ๆ อาจอุบัติขึ้นอย่างเหนือความคาดหมาย บางชาติอย่างจีนจึงได้ทำการปรับตัวโดยวางระเบียบโครงสร้างสำหรับงานภาพยนตร์และวีดิทัศน์เพื่อนำไปเสริมส่งงานความมั่นคง จีนเห็นว่าถ้าปล่อยภาพยนตร์ตามกลไกตลาด ความเสียหายจะเกิดขึ้นในภาพรวมด้วยรากฐานการผลิตของจีนยังอยู่ในช่วงตั้งตัว

ความมั่นคงขึ้นอยู่กับเอกภาพของคนในชาติ อำนาจในการจัดการ และความสามารถในการปรับตัว/แข่งขัน/ตั้งรับของสังคม ภาพยนตร์รวมทั้งงานวีดิทัศน์ทั่วไปสามารถสนับสนุนปัจจัยทั้งสามให้แข็งแกร่งขึ้น การปล่อยวงการภาพยนตร์อย่างที่เป็นมาจึงอาจหมายถึงความเสียหายอย่างยากจะประเมิน
